

**ใบความรู้ เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง
ท้องถิ่นระดับประเทศ
บทเรียนที่ 12**

รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา สค11001

ในสังคมประชาธิปไตย ถือว่าอำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็น
อำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ เป็นของ
ประชาชน ประชาชนจึงมีบทบาทในการมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการ
ปกครองรัฐ เพื่อประโยชน์แก่ปวงชน
สนองความต้องการของปวงชน ฉะนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองการ
ปกครอง จึงเป็นหัวใจของการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง หมายถึง การที่
ประชาชนในฐานะเป็นเจ้าของประเทศมีส่วนในการกำหนดนโยบายหรือ
กำหนดการตัดสินใจของรัฐบาลในการดำเนินงานของรัฐ เพื่อป
ระโยชน์แก่ประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของไทยมีหลายรูป
แบบ เช่น การแสดงความคิดเห็นของประชาชนผ่านสื่อต่าง ๆ เช่
นหนังสือพิมพ์ วิทยุการจัดอภิปรายทางการเมือง เพื่อหาข้อมูลหรือข้อส
รูปการ

ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัวแทนระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับ
ประเทศ การสมัครเป็นสมาชิกพรรค

การเมือง การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร การชุมนุมโดยสงบและ

ปราศจากอาวุธเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ให้กับกลุ่มพรรคการเมือง

หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทาง

การเมืองหรือมีเจตนารมณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
แนวเดียวกันมารวมตัวกัน เพื่อนำ

แนวคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมเป็นหลักในการบริหารประเทศ
โดยสมัครรับเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร โดยมุ่งหวังจะ

เป็นรัฐบาลหรือเป็นฝ่ายค้านเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของรัฐบาล

การเลือกตั้ง เป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวไทย การเลือกตั้งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญรูปแบบหนึ่งประโยชน์ของการเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นวิธีการเปลี่ยนอำนาจ ทำให้มีการหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนอำนาจตามวิธีการหรือกระบวนการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญโดยประชาชน

บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่นและประเทศชาติ

การดำเนินชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตย เช่น การเคารพความคิดเห็นของกันและกัน ยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่และแสดงความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ เพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าและอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกส่วนใหญ่ รวมทั้งสมาชิกจะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ถึงแม้จะมีความขัดแย้งกันก็สามารถหาข้อยุติได้ด้วยการใช้เหตุผลตัดสินใจกับปัญหานั้นโดยไม่มีการใช้กำลังเข้าแก้ไขปัญหา ดังนั้น ตัวเราจึงต้องรับบทบาทและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองที่ดี การเป็นสมาชิกในชุมชน จึงมีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

มีความรักและภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นของตนเองด้วยการช่วยรักษาและพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นของตนให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม สะอาด น่าอยู่อาศัย และไร้มลพิษต่างๆ เคารพและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายของชุมชน ประเทศชาติจะทำให้สมาชิกของชุมชน อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขรักษาสาธารณสมบัติของชุมชนไว้ให้คงอยู่และใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างประหยัด เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้สมาชิกของชุมชนได้รับประโยชน์จากสาธารณสมัตตินั้น ๆ อย่างเต็มที่และยาวนาน เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมทุกชนิดที่ชุมชนหรือประเทศชาติกำหนด เพื่อชุมชนประเทศชาติจะได้นำเงินเหล่านั้นไปใช้บำรุงรักษาและพัฒนาชุมชนให้

เจริญ ก้าวหน้าต่อไปสนับสนุนนโยบายของทางราชการที่ต้องการรักษาและพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า รวมทั้งร่วมมือกับทางราชการป้องกันมิให้ใครมาทำลายสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชนบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ของเราที่ปฏิบัติต่อชุมชนและประเทศชาติ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองด้วย อาทิ ถ้าเราเคารพสิทธิของกันและกันและเคารพกฎหมายสมาชิกในชุมชนนั้นก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสันติ เราเองก็ย่อมจะได้รับประโยชน์อย่างมาก

คุณธรรมของการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยในระดับกลุ่มสังคม ท้องถิ่นและประเทศชาติ

1. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เพราะสังคมประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้ และสามารถพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างมาก ถ้าสมาชิกในสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและยอมเสียสละ ประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเสมอ

2. การรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และเคารพในมติของเสียงส่วนมาก สมาชิกในสังคมประชาธิปไตยมักจะมีความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ ของสังคม และแนวทางแก้ไขปัญหานั้นแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องใช้เสียงข้างมาก หาข้อยุติเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ แต่ทั้งนี้เสียงส่วนมากก็ต้องเคารพความคิดเห็นของเสียงส่วน และจะต้องไม่ถือว่าเสียงส่วนน้อยเป็นฝ่ายผิด จึงจะทำให้สังคมประชาธิปไตยโดยดำรงอยู่ได้อย่างสันติ

3. การมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบหน้าที่ ถ้าสมาชิกในสังคมประชาธิปไตยโดยยึดมั่นในระเบียบวินัยควบคุมตนเองได้ ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้สังคมประชาธิปไตยนั้นก็จะมีความสงบสุขและเจริญก้าวหน้า

4. ความซื่อสัตย์สุจริต ถ้าสมาชิกในสังคมประชาธิปไตยทุกคนยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เช่น ไม่ลักทรัพย์ ไม่เบียดเบียนทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน หรือถ้าข้าราชการก็ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์

สุจริต ไม่เห็นแก่อามิสสินจ้าง ไม่ทำการคอร์รัปชัน สังคมนั้นจะมีสันติสุข
และเจริญก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ

ประชาชน 1 คน มีส่วนร่วมทางการเมือง ได้อย่างไรบ้าง?

1. สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

โดยตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้
ประชาชนผู้มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ในวันเลือกตั้ง
ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. สิทธิจัดตั้งพรรคการเมือง

โดยให้บุคคลมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตาม
วิถีทางการเมืองปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ

5. สิทธิออกเสียงประชามติ

อย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของ
ประเทศเป็นสำคัญ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร
คณะรัฐมนตรีจะขอให้มีการออกเสียง
ประชามติในเรื่องใดอันมิใช่เรื่องที่ขัด
หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

7. สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่น

เช่น การจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่ง
การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น
ตามวิธีการ และรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

9. สิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

โดยกำหนดที่มาของวุฒิสภาให้เป็นการเปิดกว้าง
ให้ประชาชนทุกคนทุกอาชีพ มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง
สามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้

11. สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุม เป็นไปอย่างมีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ

สังคม และบุคคลอื่นโดยไม่กระทบกระเทือน
หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคง ปลอดภัย
ไม่กระทบกระเทือน หรือเป็นอันตรายต่อ
ความสงบเรียบร้อยของสังคมและประชาชน
และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

ที่มา : หนังสือเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

2. สิทธิในการแก้ไขปัญหาคอขวด ในการเลือกตั้ง

โดยการมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสหรือข้อมูล
ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต
และเที่ยงธรรม

4. สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับกฎหมายเพื่อความละเอียดรอบคอบ
เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสม
กับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

6. สิทธิการมีส่วนร่วม ในกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน
มีสิทธิเข้าชื่อร่วมกันในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

8. สิทธิตรวจสอบองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ
ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติดูทุจริตต่อหน้าที่
หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

10. สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านสิทธิและเสรีภาพ

บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด
การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมาย
เสรีภาพในทางวิชาการ การเข้าถึงข้อมูลหรือ
ข่าวสารสาธารณะ การร้องทุกข์ต่อหน่วยงานรัฐ
การฟ้องหน่วยงานของรัฐ

